

Planstrategi for Steigen kommune 2020-2023

*med planprogram for kommuneplanens
samfunnsdel 2020-2032*

Steigen – alle skal med!

Utkast aug. 26

Planstrategi for Steigen kommune

Innhold

1	Forord	4
2	Bakgrunn.....	4
2.1	Krav om kommunal planstrategi	4
3	Kommunens plansystem	5
4	Erfaringer med gjeldene kommuneplan.....	6
4.1	Strategisk kommuneplan.....	6
4.2	Kommuneplanens arealdel.....	6
5	Overordnede føringer som har betydning for kommunens planbehov.....	7
5.1	Nasjonale forventninger til kommunal planlegging	7
5.2	Regionale føringer og planer	8
5.3	Ny kommunelov.....	9
6	Utviklingstrekk og utfordringer for Steigen kommune	9
6.1	Befolkningsutvikling.....	9
6.2	Næringsutvikling.....	10
6.3	Helse, omsorg og forebygging	11
6.4	Infrastruktur.....	12
6.4.1	Bosetting.....	12
6.5	Barn og unge.....	12
6.6	Natur og friluftsliv.....	13
6.7	Klima og miljø	14
6.8	Kultur og frivillighet	14
6.9	Sosial og rustjenesten.....	15
6.10	Flyktningetjenesten	15
7	Vurdering av planbehovet.....	15
8	Prioritering.....	16
9	PLANSTRATEGI	18
10	Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel	19
10.2	Formål med planarbeidet	19
10.3	Viktige tema i kommuneplanarbeidet.....	20
10.4	Utredningsbehov	20
10.5	Medvirkning.....	20
10.6	Framdrift.....	21

1 Forord

Steigen kommunestyre vedtok 30.4.19 oppstart av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, der planprogrammet for kommuneplanen og planstrategier for neste kommunestyreperiode utarbeides som et felles dokument. Formannskapet ble utpekt som politisk styringsgruppe.

Normalt er det det nyvalgte kommunestyret som avgjør om kommuneplanen skal revideres gjennom behandling av Planstrategi for sin valgperiode, men det ble vurdert som viktig at avtroppende kommunestyre kunne bidra med sine erfaringer før de avløses. Nyvalgt kommunestyre skal uansett fastsette planstrategien.

Det er rasjonelt å lage planprogram for Kommuneplanen og Planstrategi i samme dokument da flere deler kan være like; f.eks. statistikk og drøfting av utfordringer i planperioden. Noen utfordringer kan legges inn i planstrategien som egne delplaner. Annet kan drøftes i kommuneplanen.

Dette dokumentet vil sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn før det fastsettes, mens det vil bli flere åpne møter og mere medvirkning når arbeidet med selve kommuneplanens samfunnsdel starter opp rundt årsskiftet.

2 Bakgrunn

2.1 Krav om kommunal planstrategi

Kravet om å utarbeide kommunal planstrategi er nedfelt i lov om planlegging og byggesaksbehandling § 10-1. Her heter det:

«Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves. Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen...»

Hva er en kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Et viktig siktemål er å styrke den politiske styringen av hvilke planoppgaver som skal prioriteres. Arbeidet med kommunal planstrategi vil gi en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov slik at

Planstrategi for Steigen kommune

kommunen bedre kan møte de aktuelle utfordringene. Forenklet kan man kalle planstrategien for en "plan for planleggingen".

Gjennom vedtaket av den kommunale planstrategien skal det nye kommunestyret bl.a. ta stilling til om kommuneplanen helt eller delvis skal revideres. Tanken er at politisk styring i større grad skal skje gjennom plan og at gjennomføring av tiltak skjer i tråd med delegeringsreglement.

Steigen vedtok en planstrategi etter valget i 2011, men ikke i 2015 siden spørsmålet om kommunestruktur da overskygget strategisk planarbeid.

Innhold i en kommunal planstrategi

- Som det framgår av § 10-1 skal kommunal planstrategi omfatte:
- En drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling
- Arealbruk og tilhørende planbehov på lang sikt
- Oversikt over miljøutfordringer
- Sektorene sin virksomhet
- En vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

3 Kommunens plansystem

Kommuneplan

Alle kommuner skal ha en kommuneplan. En samlet kommuneplan består både av en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringer, herunder miljømessige utfordringer og utfordringer knyttet til universell utforming, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov, og ta stilling til hvilken strategi kommunen vil legge til grunn. Hensikten med det siste er å beskrive sammenhengen mellom de langsiktige mål og strategier som trekkes opp i samfunnsdelen, og de fysiske konsekvensene.

Kommuneplanens samfunnsdel skal samordne sektorenes planer. Den skal gi retningslinjer for gjennomføring av mål og strategier, både i den kommunale virksomheten og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Arealdel

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen som del av kommuneplanen (kommuneplanens arealdel). En samlet arealplan er nødvendig for å sikre en planmessig og forsvarlig arealutnytting, og for å beskytte arealene mot uoverveide arealinngrep og uhensiktsmessig bygge- og anleggsvirksomhet mv. En arealdel omfatter arealkart, bestemmelser og en planbeskrivelse med konsekvensutredning.

Arealplanen skal angi hovedtrekkene i hvordan arealene skal brukes og vernes, og hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Samtidig skal arealdelen være utformet i et langsiktig perspektiv. Den må derfor være tilstrekkelig fleksibel slik at det er mulig å innpasse nye behov og muligheter.

Planen skal på denne måten angi viktige hensyn og forhold som legges til grunn for utformingen av planen, og som skal følges opp i videre detaljplanlegging (reguleringsplaner), enkeltsaksbehandling etter planen og gjennom senere bruk, skjøtsel og forvaltning av arealene.

Reguleringsplaner

En reguleringsplan er et detaljert arealplankart med bestemmelser for bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser. Reguleringsplan skal vedtas av kommunestyret, men kan utarbeides både av offentlige og i noen tilfeller også private aktører.

Plan- og bygningsloven fra 2008 forsterker kravet til arealplan som grunnlag for utbygging. Det er vanskelig å tillate større utbygginger som ikke er forankret i en reguleringsplan. I Steigen er det for eksempel behov for å utarbeide reguleringsplaner for attraktive boligfelt flere steder.

4 Erfaringer med gjeldene kommuneplan

4.1 Strategisk kommuneplan

Strategisk kommuneplan for Steigen 2006 – 2016 (*Samfunnsdelen*) ble vedtatt i 2006, etter en omfattende og brei prosess med til dels stort engasjement. Planens utgangspunkt var å fastsette mål og veivalg som kunne gi kommunen en positiv utvikling og befolkningen det best mulige tjenestetilbudet framover.

Etter at den ble vedtatt, har den i liten grad vært styrende for politiske vedtak, eller for utviklingen i samfunnet eller organisasjonen Steigen kommune. Da planen også er utdatert foreslås det gjennom dette planprogrammet at den revideres, se kap. 7.

4.2 Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel for Steigen 2016-2028 (*Arealdelen*) ble vedtatt av kommunestyret i 2016 og gjelder både for land og sjø. Planen ble til på bakgrunn av en fire år lang planprosess. Den avløste da kommuneplanens arealdel fra 2005, samt gamle kommunedelplaner for tettstedene

Kommuneplanen skal være et styringsverktøy som tilrettelegger for en fleksibel og aktiv bruk og utvikling i områder der det er bestemt, og som forenkler saksbehandlingen her. Samtidig skal planen gi grunnlag for en langsiktig, forsiktig forvaltning og vern av andre verdifulle områder.

Land

Erfaringene sett fra administrasjonens side er at planen i stor grad er styrende for arealbruken i forhold til delingssaker og byggesaker. Avvik fra planen gjøres gjennom dispensasjon og gjennom utarbeidelse av reguleringsplaner. Det ble fastsatt en egen byggegrense mot sjø i planen basert på en kartlegging av den funksjonelle strandsone, og i hovedsak fungerer denne som forutsatt. Det behandles noen dispensasjoner fra byggegrensen, og i enkelte områder ser en at den grensen som er fastsatt kunne vært bedre gjennomtenkt, men slik vil det nok alltid være, i hvert fall i en kommune med en så lang strandsone som Steigen.

Det ble også avsatt en rekke nærings- og boligområder i gjeldende plan. Behovet for nye næringsområder vil kunne oppstå der det ikke er forutsatt, men de vil som oftest også utløse krav om reguleringsplan som kan avklare de hensyn som kommuneplanen også skal ivareta. En ser derfor ikke behov for en rullering av kommuneplanens arealdel av hensyn til dette.

Det begynner imidlertid å bli på høy tid å foreta en gjennomgang av gamle reguleringsplaner, slik at de som er utdatert kan oppheves. Mange av disse planene fra 70-, 80- og 90 tallet er laget på et dårlig kartgrunnlag, de har mangelfulle bestemmelser og de er ikke oppdaterte i forhold til nye regler i Plan- og bygningsloven.

Sjø

I sjø har kommunene myndighet til å planlegge i hele kommunens sjøareal og det er primært en voksende akvakulturnæring som utløser et planbehov. Kommuneplanens arealdel for sjø kalles ofte kystsonenplan. Det ble gjennomført en grundig planprosess der hensyn til fiskeri, natur, friluftsliv, sjøveis ferdsel, hyttefelt, boligområder m.m. ble veid opp mot behovet for nye områder avsatt til akvakultur. De fleste aktuelle områder for tradisjonelt lakseoppdrett, der det ikke er for store konflikter med andre interesser, er nå tatt i bruk eller avsatt i kommuneplanen. Det er også avsatt noen områder for taredyrking.

Akvakulturnæringen er imidlertid i stadig endring der ny teknologi og delvis nye arter kan gjøre at områder som tidligere var uegnet for akvakultur kan bli aktuelle. Det er derfor viktig at kommunen har en aktiv kystsoneforvaltning og fortløpende vurderer behovet for å oppdatere planverket. Det vurderes per nå at det er vekstmuligheter i de områdene som er avsatt i gjeldende plan, og at det er tilfeller der det er åpenbart at for eksempel ny teknologi er et vesentlig argument for en lokalitetssøknad kan dispensasjon fra planen vurderes, se også i kap. 7.

5 Overordnede føringer som har betydning for kommunens planbehov

5.1 Nasjonale forventninger til kommunal planlegging

Regjeringen skal hvert fjerde år legge fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet.

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023 legger regjeringen vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen viser også til at de regionale og lokale myndighetene har sentrale oppgaver med å håndtere disse utfordringene. Det gjelder alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse. Planlegging er et av våre viktigste verktøy.

Planstrategi for Steigen kommune

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Tydlig retning for samfunnsutviklingen

De regionale og kommunale planstrategiene gir politisk prioritering av planinnsatsen, og er viktige verktøy for å sikre en ressurseffektiv og målrettet planlegging. Kommuneplanens samfunnsdel gir retning til lokalsamfunnsutviklingen og bidrar til at nasjonale og regionale mål tilpasses lokale forhold. Konkretisering av planene skjer gjennom god kobling mellom planenes handlingsdel og økonomiplanleggingen. Det er der ansvar plasseres og planer sikres gjennomføring.

5.2 Regionale føringer og planer

På regionalt nivå legges det flere føringer og planer som er viktige for Steigen kommune og kommunen bør ha en oversikt over disse både for kunne tilpasse vår politikk og for å være en bevisst medspiller når planene utarbeides slik at det tas hensyn til Steigen sine behov. Her er de viktigste:

Fylkesplan og regional planstrategi

Fylkesplanen for Nordland 2013-2025 ble vedtatt av fylkestinget i 2013. Fylkesplanen er en overordnet plan for den helhetlige utviklingen i Nordland. Fylkesplanen skal være førende for nye regionale planer som utarbeides i Nordland og for en rekke kommunale planer. Det er bl.a. utarbeidet arealpolitiske retningslinjer som gir uttrykk for regionale interesser innen arealplanlegging. Det vises også til Regional planstrategi som et overordnet styringsdokument på regionalt nivå.

Fylkesplan og regional planstrategi finner du her:

<https://www.nfk.no/tjenester/planlegging/regional-planlegging>

Regional transportplan (RTP)

Regional transportplan for 2018 – 2029 er et redskap for å skape en mer effektiv og enhetlig transportpolitikk i Nordland. Den skal sikre en planmessig utvikling av gode transportløsninger på tvers av kommuner, landsdeler og over landegrenser.

Planen skal revideres hvert fjerde år og skal koordineres med prosessen knyttet til Nasjonal Transportplan (NTP). Transportplan Nordland skal fungere som en effektiv premissgiver for fylkets innspill til NTP.

Planen er viktig for all infrastruktur som berører Steigen, herunder bl.a. veivedlikehold, utbygging av E6, gang- og sykkelveier, havner, hurtigbåttilbud. RTP finner du her:

<https://www.nfk.no/tjenester/samferdsel/samferdselsplanlegging/regional-transportplan>

Saltenstrategier

Salten Regionråd har de siste valgperiodene utviklet en egen 4-årig strategiplan som er knyttet til det regionale samarbeidet i Salten. Formålet med å ha en strategiplan for Salten er å fremme bærekraftig vekst og utvikling til det beste for alle som bor og virker i Salten.

Saltenstrategiene skal bidra til å klargjøre fokus for det regionale samarbeidet, samt prioritere Regionrådets oppgaver for perioden:

<https://salten.no/saltenstrategier>

Interkommunalt plansamarbeid

I den nye plan- og bygningsloven åpnes det for at regionale planbehov også kan løses gjennom interkommunalt plansamarbeid. Eventuelle behov for et slikt interkommunalt plansamarbeid kan avklares gjennom denne planstrategien.

5.3 Ny kommunelov

Stortinget har vedtatt ny kommunelov. Den skal i sin helhet være ikrafttred fra og med 01.01.2020.

Den nye kommunelovens formålsparagraf (§ 1-1):

«Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.»

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig myndighet. Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitskapende, og bærekraftige.»

I paragraf 14-4 finner vi en kobling mellom økonomiplan og kommuneplanens samfunnsdel sin handlingsplan.

Første ledd:

«Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer følges opp.»

Femte ledd:

«Økonomiplan kan inngå eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.»

Denne muligheten bør Steigen kommune gripe tak i og legge til grunn som del av sitt styringssystem, der den årlige rullering av økonomiplanen blir ett og det samme som den årlige rullering av handlingsplanen. På denne måten vil vi på en god måte få fulgt opp de langsiktige mål og strategier med reelle budsjettvedtak. Økonomiplanen vil da vise hvordan kommuneplanens samfunnsdel følges opp.

6 Utviklingstrekk og utfordringer for Steigen kommune

6.1 Befolkningsutvikling

Følgende tabeller fra Statistisk sentralbyrå viser utvikling i folketall i Steigen:

Planstrategi for Steigen kommune

Folketallsutvikling - Steigen (ssb)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Innflytting	113	106	98	133	111	81	147	99	176	105	137	174
Utflytting	110	94	112	115	110	113	107	149	137	100	134	106
Nettoinnflytting	3	12	-14	18	1	-32	40	-50	39	5	3	68
Fødte	31	27	12	25	21	14	19	12	22	21	17	16
Døde	42	46	44	44	32	38	32	34	25	25	30	42
Fødselsoverskudd	-11	-19	-32	-19	-11	-24	-13	-22	-3	-4	-13	-26
Endring folketall	-8	-7	-46	-1	-10	-56	27	-72	36	1	-10	42

Folketallsutvikling fordelt på alder per 1. januar - Steigen (ssb)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-5 år	142	148	159	145	140	134	126	121	108	126	126	126	
6-15 år	342	345	331	314	302	293	287	286	272	265	268	256	
16-66 år	1681	1670	1681	1674	1699	1684	1634	1642	1590	1589	1564	1550	
67 år eller eldre	515	509	494	486	478	498	505	530	537	563	585	602	
Folketall totalt	2680	2672	2665	2619	2619	2609	2552	2579	2507	2543	2543	2534	2576

Prognose folketallsutvikling - Steigen (ssb)

Totalbefolkning:	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
0-5 år	125	130	125	125	129	129	127	119	111
6-15 år	255	247	245	248	235	230	225	227	220
16-66 år	1498	1477	1461	1433	1422	1407	1310	1245	1156
67 år eller eldre	612	625	633	662	658	668	696	691	692
Sum	2490	2479	2464	2468	2444	2434	2358	2282	2179

Tabellene viser at:

- Folketallet har stabilisert seg i perioden fra 2013 og framover, og de seinere årene har vi hatt en svak økning.
- Det er et gjennomgående trekk at vi har fødselsunderskudd. Positiv befolkningsutvikling er derfor avhengig av netto tilflytting.
- Sammensetninga av befolkninga. Tabellen er på nokså kort sikt. SSB sin langsiktige prognose (2040), er andelen barn og unge i Steigens befolkning har en svakt fallende kurve, særlig etter 2030. Andelen personer over 67 år øker vesentlig. Det er sentralt at Steigen kommune i sin strategiske planlegging tar sikte på å utvikle tjenestetilbudene i henhold til det som er forventa utvikling i de befolkningsgruppene vi skal betjene. Dette er i hovedsak barn i alderen 0-15 år samt eldre med varierende behov for pleie.

6.2 Næringsutvikling

Steigens næringsliv går i hovedsak godt. Det er stor aktivitet i sjøretta næringer, primært akvakultur der Steigen nå har hele verdikjeden etablert i kommunen. Det er investert mye i nye driftsbygninger i landbruket. Tjenester rettet mot disse næringene går derfor også godt. Innen reiseliv blir Steigen stadig mere kjent, og det er en økende reiselivsaktivitet i kommunen med både muligheter og utfordringer for kommunen. For de tradisjonelle fiskeriene er det tilbakegang i antall båter/kvoter, mye på grunn av dårlig rekruttering.

Steigen kommune har ikke egen nærings sjef lengre. Kommunen bidrar derfor i mindre grad til næringsutvikling enn før. Dette kommer antakeligvis mest til syne med at kommunen i liten grad er i stand til å følge opp gründere og etablerere med råd, veiledning og støtte på veien, samt å skape og utvikle nye næringsarealer og andre viktige utviklingsprosjekter. Kommunen får heller ikke påfyll på vårt næringsfond lenger. Framover må vi derfor forvente at kommunen i mindre grad vil kunne holde en slik aktiv rolle.

Utfordringer

Avklare kommunens rolle i næringsutvikling, bl.a. arbeidsfordeling mellom ordfører/politikere og administrasjon. Vurdere bruk og påfyll av kapital til kultur- og næringsfondet og hvilken funksjon/innretning fondet skal ha. Vurdere mulige tiltak for rekruttering til primærnæringene, spesielt fiske. Revidere tiltaksstrategier for SMIL – Nordsalten. Ha en dialog med akvakulturnæringen om kommunens rolle framover; hva skal være kommunens ansvar/bidrag og hva må kommunen kunne forvente at næringa selv tar seg av? Få på plass en strategi i forhold til turisme. Hvordan håndtere økt strøm av turister med økende slitasje/forsøpling, samt hvordan kan vi skape mer inntekt/arbeidsplasser av besøket? Tenke over om Steigen med sine mange kvaliteter kan utnytte overgangen til kompetansesamfunnet, der folk kan ta med jobben hit. Hva kan i så fall kommunen bidra med?

Gjøre næringsutvikling og tilflytting/bosetting til et viktig tema i kommuneplanens samfunnsdel der det legges planer/strategier for disse utfordringene.

6.3 Helse, omsorg og forebygging

Det er bare 10 % av folks helseproblemer helsetjenesten gjør noe med. 90 % må løses utenfor helsetjenesten. Det er systematiske forskjeller i helsetilstand som følger sosiale og økonomiske kategorier (særlig yrke, utdanning og inntekt). Vi finner en lineær sammenheng mellom sosioøkonomisk status og både helse og levealder. Disse helseforskjellene er sosialt skapt og mulig å gjøre noe med.

Hovedoppgaven til det systematiske og langsiktige folkehelsearbeidet er å forsøke å utjevne forskjellene. Det pågår en fornyet kartlegging og analyse av helsetilstanden i Befolkninga i Steigen, herunder forekomst av risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer. Det oversiktsdokumentet som utarbeides må legges til grunn for planstrategi og spesielt for kommuneplanens samfunnsdel. Enkelte helseutfordringer ligger i selve den demografiske utviklinga, med økende antall eldre over 80 år, færre barn som fødes pr. år, og flere personer enn landsgjennomsnittet på 45+. Fra oversikten som ble utarbeidet i 2015 ser vi at sykdommer knyttet til livsstil gjør seg sterkt gjeldende i Steigen. På en del slike områder kommer Steigens befolkning dårligere ut enn landsgjennomsnittet.

Etter at det systematiske folkehelse arbeidet i Steigen har ligget nede siden 2017, er folkehelsekoordinator i 50 % stilling er nå på plass.

Utfordringer

Sikre en helsefremmende samfunnsutvikling ved å utarbeide mål og strategier på folkehelseområdet på grunnlag av de utfordringer som fremkommer av helsekartleggingen. Forankre mål og strategier i kommuneplanens samfunns- og arealdel, delplaner og økonomiplan, samt utarbeide og iverksette konkrete tiltak for å forbedre helse, livskvalitet og levekår blant kommunens innbyggere.

I tråd med lokale og nasjonale mål er det viktig å styrke hjemmetjenesten. Det er nå bygd ut heldøgns hjemmetjeneste i Steigen. I løpet av vinteren vil bygging av 10 nye omsorgsboliger med tilgang til heldøgns helsetjenester bli påbegynt. Disse satsingene bidrar til å tilpasse kommunens helse- og omsorgstjenester til en forandret alderssammensetning. Ei særlig utfordring ligger i å skaffe tilstrekkelig helsepersonell med relevant kompetanse.

6.4 Infrastruktur

Infrastruktur i form av veier og annen samferdsel, samt vann/avløp, er viktig for bosetning, bolyst og levende samfunn. Godt utbygd infrastruktur kan være avgjørende for nyetableringer, men også for å holde oppe/beholde næringsliv/bosetting. I Steigen er det viktig med god kommunikasjon mellom bygdene innad i kommunen, og til og fra kommunen. Dette gjelder både fysisk reise/transport eller f.eks. internett og telekommunikasjon. De siste årene har det skjedd en stor utbygging av fiber, mens hurtigbåt, busstilbud og vedlikehold av veier stadig debatteres. Kommunen har ikke hatt en oppdatert/fungerende hovedplan for vann og avløp på svært mange år.

Utfordringer

Hvordan jobbe fra politisk hold med samferdsel opp mot sentrale system som Fylkeskommune og gjennom NTP og RTP for å sikre gjennomslag for Steigen sine interesser, herunder hurtigbåttilbud, utbedring av fylkesveier og nye prosjekter som for eksempel vei/bru fra Vinsnes – Stensland. Gang- og sykkelveier må også gis fokus her.

Få på plass en trafiksikkerhetsplan for å kunne få tilskudd til gang- og sykkelveier. Utarbeide en ny hovedplan for vann og avløp som også avklarer regler for små og spredte anlegg.

6.4.1 Bosetting

Steigen kommunestyre behandler i september 2019 boligsosial plan. Denne planen tar for seg hvordan kommunen tar vare på og legger til rette for verdige boforhold for vanskeligstilte i samfunnet. Definisjonen er bred og omfatter mange grupper og livssituasjoner.

Boligsosial plan videreføres som en delplan til det som heter boligpolitisk plan. Det legges i planstrategien frem forslag om at Steigen bør utarbeide sin boligpolitiske plan snarlig. Denne planen vil se på bosetting i kommunen i sin helhet, herunder hvor og hvordan nybygging/utbygging kan skje.

I den senere tid har flere private aktører igangsatt utbyggingsprosjekter. De seneste kan i stor grad ses i sammenheng med befolkningsveksten/åpning av lakselakteriet og arbeidsplassene der. I tillegg er flere leilighetsprosjekt oppført gjennom OPS (offentlig-privat-samarbeid) der kommunen har rett/plikt til å leie 50 % av enhetene. Det siste tilskuddet er smarthouse-prosjektet i Leinesfjord som bygges privat gjennom tilvisningsavtale. Her har kommunen rett til å tildele inntil 40 % av enhetene, mens utbygger står for all risiko ved utbyggingen og drifta av bygget (inkluder utleie) fremover. I bytte for dette får de gunstige lånevilkår gjennom Husbanken.

Utfordringer

Følge opp tiltak som er fastlagt i boligsosial plan.

Gjennom boligpolitisk plan legge til rette for et differensiert boligmarked, der private aktører har en viktig rolle i bygging og utleie av boliger. Det er også viktig å sikre tilgang til attraktive boligtomter rundt tettstedene i Steigen, samtidig som mulighet for spredt boligbygging opprettholdes.

6.5 Barn og unge

Elevtallet i grunnskolen går ned (se tabeller s. ???). Elevene er fordelt på fire barneskoler med følgende elevtall :

Planstrategi for Steigen kommune

XXXXXXXXXXXX

Antall barn i barnehagealder er stabilt (????????), og vi har et økende antall barn i barnehage. Utifra barnetallet vil det være behov for xxx barnehageplasser årlig de nærmeste årene (evt fordelt på over/under 3 år).

Steigen Allhus ble tatt i bruk i 2014. Tilbudet om fritidsaktiviteter til barn og unge har i større grad enn tidligere blitt konsentrert til felles aktiviteter for hele kommunen, lokalisert til Leinesfjord. Aktivitetene drives fortsatt av frivillige lag og foreninger, med unntak av kommunal ungdomsklubb.

Utfordringer

Tilby familiene barnehageplasser som både er et godt pedagogisk tilbud, i et fysisk godt miljø både ute og inne, og i tilstrekkelig nærhet til de lokalsamfunnene familien bor eller foreldrene arbeider. Vi har en betydelig mangel på kvalifisert personale, særlig i barnehagene. Avklaring av framtidig struktur for skole og barnehager.

Gi alle elever i grunnskolen opplæring tilpasset den enkeltes evner og forutsetninger, slik de har krav på i henhold til opplæringsloven. Også her mangler vi kvalifiserte fagfolk, og har utfordringer med å dekke opp framtidige krav til fagkompetanse. Det er også behov for kontinuerlig pedagogisk utvikling i oppvekstsektoren. Samtidig er eldre og dårlig vedlikeholdte bygninger og anlegg ei svært stor utfordring.

Tilrettelegge for møteplasser for både barn og unge utenom skoletid, og skape spennende fritidsaktiviteter som inkluderer alle.

Barn og unge som har utfordringer eller som er pårørende til voksne med alvorlige problemer må ivaretas gjennom tverrfaglig oppfølging og tidlig innsats. Familiesenteret må ivareta en god koordinering og kompetanseutvikling av ansatte som jobber med barn og unge.

6.6 Natur og friluftsliv

Steigen har variert og vakker natur med nasjonal og internasjonal verdi som også gir glimrende muligheter for friluftsliv og sterke naturopplevelser. Deler av kommunen, dvs særlig enkelte øyer, har en sårbar fuglefauna som ikke tåler stor ferdsel i hekketiden.

Utfordringer

Sikre arealer for vern av viktige naturtyper, og viktige områder for friluftsliv og turisme.

Tilrettelegging for friluftsliv bør skape aktivitet for nye grupper med fokus på folkehelse og primært i nærrområder der folk bor. Ha et bevisst forhold til tilrettelegging for friluftsliv og turisme slik at ferdsel og fysisk tilrettelegging styres utenfor sårbare områder.

Øke innsatsen mot skjemmende forurensning som gamle bilvrak, kondemnerte landbruksmaskiner etc. og mot plastforurensning. Øke innsatsen for å kreve restaurering/riving av falleferdige bygg. Ha et langsiktig forvalterperspektiv på Steigens unike natur. Vurdere om Bøsanden og Brennviksanden kan/bør sikres som statlig sikret friluftsområde.

6.7 Klima og miljø

Menneskeskapte klimaendringer truer mennesker og dyr over hele kloden og myndighetene regner med at været blir våtere, villere og varmere. Havnivået i Steigen er forventet å stige betydelig de neste 100 år. Det forventes flere ras og flomsituasjoner.

Utfordringer

Steigen må bidra til reduserte utslipp av klimagasser og kommunal infrastruktur og planlegging må tilpasses endret vær. Det må gjennomføres grundigere skred- og flomanalyser, samt fortsatt settes oppdaterte krav til byggehøyde langs sjøen. Vurdere om det skal lages en egen plan for klimatilpasning, eller om dette kan inngå i kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunen må endres til et lavutslippssamfunn ved overgang til mest mulig fossilfrie løsninger for transport og drift, og ha et klimaperspektiv i sin politikk for infrastruktur og utvikling av næringsliv. Vurdere om det skal lages en ny energi og klimaplan eller om strategier og konkrete tiltak rundt dette kan inngå i kommuneplanens samfunnsdel.

6.8 Kultur og frivillighet

Kulturlivet er grunnlaget for sivilisasjon og dannelse, demokrati og fellesskap. Samfunnsutviklingen med økt globalisering, digitalisering og mangfold, gjør at vi mer enn noen gang trenger levende og inkluderende lokalsamfunn. Kultur er limet som binder mennesker sammen og bidrar til kunnskapsheving og mestring. Gjennom kultur skapes identitet og tilhørighet gjennom kjennskap til felles fortid og forventninger til framtid. Tilgangen til kunst og kultur har positive ringvirkninger av forebyggende karakter og et viktigvirkemiddel for integrering, involvering og god folkehelse. Kunst og kultur har også stor betydning for nærings- og byutvikling.

Steigen sitt kulturliv består av et mangfold av frivillige lag og organisasjoner, samtidig har kommunen flere utøvende profesjonelle kunst- og kulturfaglige utøvere. Kulturskolen, Steigen Sagaspill og God Nok-festivalen er fortsatt viktige bærebjelker i kulturlivet i Steigen.

Kultursal og Allhus har gitt bedre forhold for en rekke idretts- og kulturaktiviteter. Blant annet har vi nå fått bygdekinoen på plass, og fasiliteter for å ta i mot teaterforestillinger. Steigen frivilligsentral har ei stabilt god drift, og bidrar med organisering av aktiviteter spesielt for eldre og barn og ungdom.

Steigen kommune har ingen administrativ ressurs avsatt til kultur, det fører til at kommunen ikke kan innfri sin del av de lovpålagte oppgaver. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>. Tilskuddsforvaltning blir tilfeldig, muligheter lite utnyttet, kulturlivet blir sårbart og uforutsigbart for de fleste aktører.

Steigen kommune har svært rike kulturminner. Historielaget har tatt initiativ for å utarbeide en kulturminneplan. Dette vil være en oversikt over kulturminner og en plan for skjøtsel/ forvaltning av kulturminnene.

Utfordringer:

Det bør arbeides med å finne ressurser til en viss kulturadministrasjon. Når dette er på plass bør det gjøres ei prioritering av oppgaver innenfor kultur-området, herunder kulturminneplan.

6.9 Sosial og rustjenesten

Nav Steigen har ansvar for sosialtjenesten og rustjenesten i Steigen. Utfordringene og oppgavene knyttet til lavinntektsfamilier, barnefattigdom, gjeldsproblematikk, boligsosiale utfordringer og oppfølging av personer som sliter med rus og psykiatri, har økt jevnt siden Nav Steigen ble etablert i 2009. Det settes større krav til kompetanse, kapasitet og økonomiske ressurser for å utvikle tjenesten videre slik at innbyggerne i Steigen kan ha et forsvarlig og godt tilbud.

Utfordringer:

Utfordringer er meningsfylt aktivitet for de som sliter, ressurser nok og kompetanse til miljøtjenester, boligsosialt arbeid og forebygging av rusavhengighet og økonomiske problemer.

6.10 Flyktningetjenesten

Steigen kommune har bosatt flyktninger siden 2005. Det er vedtak om å bosette 10 personer i året. Tidligere kom det gjerne enslige fra mottak som senere søkte familiegjennforening. For tiden er det mest aktuelt å ta imot overføringsflyktninger som gjerne er hele familier. Vi har for tiden vedtak om å bosette 10 pr. år. Det må gjøres nytt vedtak i 2020.

Nav Steigen som er ansvarlig for flyktningetjenesten, ser det som viktig å holde fokus på god integrering og en god dialog med arbeidslivet slik at flyktningene raskest mulig kommer i arbeid. Det har vært gode resultater i Steigen de siste årene på at de fleste flyktningene enten kommer i jobb eller går videre på skole/utdanning.

Utfordringer

Utfordringer er god integrering, språk, transport og arbeidsplasser for de som har liten eller ingen utdanning. Bør lages en bosettings- og integreringsplan for flyktninger.

7 Vurdering av planbehovet

Ved utarbeidelse av planstrategien er det tatt hensyn til at Steigen er en liten kommune med begrensede ressurser til planlegging. Behovet for planer og utredninger må veies opp mot hensiktsmessighet og ressursbruk. Hvis planstrategien skal ha den funksjon som er tenkt må det settes av ressurser i økonomiplan og budsjett for å utarbeide de samfunnsplaner som bestemmes.

Kommuneplanens arealdel:

Kommuneplanens arealdel for land og sjø er forholdsvis ny og en ser ikke noe stort behov for en revidering av planen, jfr. evaluering i kap. 4.2. Dette også ut fra en vurdering av kommunens plankapasitet og økonomiske situasjon. Det kan i perioden oppstå et økt fokus på økende arealbehov for akvakulturnæringen, men dagens kommuneplan tilrettelegger fortsatt for noen nye lokaliteter. Det er også unntaksvis mulig å behandle søknader om dispensasjon fra kommuneplanen hvis det for eksempel kan begrunnes i ny teknologi og hvis ulemper for andre interesser blir små. På landsiden er det et behov for å oppheve gamle og utdaterte reguleringsplaner, men slike prosesser kan igangsettes uten å revidere arealdelen av kommuneplanen. Det foreslås for øvrig at framtidig arealbehov til land og sjø drøftes i kommuneplanens samfunnsdel, slik at den kan være førende for neste revidering av kommuneplanens arealdel.

Planstrategi for Steigen kommune

Kommuneplanens samfunnsdel:

Steigen kommunestyre vedtok den 30.4.19 oppstart av kommuneplanens samfunnsdel. Det nyvalgte kommunestyret må også bekrefte dette oppstartsvedtaket gjennom behandling av denne planstrategien og fastsetting av planprogram. Se også kap. 4.2. og kap. 10.

Kommunedelplaner/sectorplaner:

- ✓ Trafikksikkerhetsplan: Denne må rulleres for at Steigen kommune skal kunne søke om trafikksikkerhetsmidler.
- ✓ Helse- og omsorgsplan: Vedtatt i 2015. Bør rulleres i 2020.
- ✓ Rusmiddelpolitisk handlingsplan: Vedtatt i 2017, skal rulleres i 2020.
- ✓ **Virksomhetsplan for psykisk helse og rus: Jobbes med ny plan**
- ✓ Hovedplan vann: Gjeldende plan er fra 1987. Det er behov for en helhetlig gjennomgang og prioritering av framtidige investeringer på vannverkssektoren.
- ✓ Hovedplan avløp: Gjeldende plan er fra 1993. Det er ønskelig med en fornying også på dette området, bl.a. for å vurdere tiltak i forhold til enkeltutslipp.
- ✓ Boligsosial handlingsplan: Vedtatt i september 2019
- ✓ Boligpolitisk plan: Overordna plan for generell og sosial boligpolitikk. Bør utarbeides tidlig i perioden.
- ✓ Handlingsplan folkehelse: Det må utarbeides en handlingsplan som avklarer mål for folkehelsearbeidet og tiltak kommunen skal sette i verk, knyttet til analyse av de helseutfordringene vi har. Planen utarbeides i 2019, og rulleres ved behov.
- ✓ Oppvekstplan. Det bør utarbeides en strategisk plan for utviklingen av barnehager og skoler i Steigen. Det er behov for langsiktighet og forutsigbarhet både for å styrke kvalitet og kompetanse, og for å ivareta og utvikle bygningsmassen disse tjenestene bruker.
- ✓ Næringsplan: Strategisk næringsplan for perioden 2015-2019 vedtatt i 2015. Planen bør rulleres, og omfatte også primærnæringene.

Reguleringsplaner:

Gjennom aktiviteten rundt Storskjæret i nord-kommunen, Cermaq sin administrasjon basert i Nordfold og kommunesenteret i Leinesfjord skjer det vekst. Helnessund/Leines er kommunens viktigste hurtigbåthavn for kommunen og korteste vei til Bodø. Det bør vurderes og utarbeide en reguleringsplan for Helnessund for å styrke stedet som havn og levende lokalsamfunn.

Utover dette kan det være aktuelt å utarbeide eller revidere reguleringsplaner en i dag ikke har oversikt over, for eksempel detaljreguleringsplaner for nye boligfelt og for nye næringsområder.

Det foreslås også at en mot slutten av perioden starter arbeidet med å oppheve gamle og utdaterte reguleringsplaner.

8 Prioritering

Forslag til prioritering av planoppgaver:

I tråd med kommunestyrets vedtak i april 2019, bør utarbeiding av kommuneplanens samfunnsdel gis høyeste prioritet. Det bør legges vekt på en planprosess som avklarer viktige retningsvalg og prioriteringer innenfor de kommunale tjenesteområdene. Samfunnsplanen vil da bli grunnlaget for kommunens økonomiplan, der vedtatt satsing og prioritering iverksettes. På denne måten kan vi

Planstrategi for Steigen kommune

oppnå langsiktighet, forutsigbarhet, medvirkning og demokratisk kontroll, slik formålet med planleggingen er.

Det tilrås ikke at kommuneplanens arealdel rulleres i perioden 2019-2023.

Steigen kommune har svært begrensa administrative ressurser, også til planarbeid. Det må derfor nøye vurderes hvilke planprosesser som skal settes i gang. Planarbeidet må sikres tilgang på nødvendige ressurser, ellers vil det ikke være mulig å gjennomføre.

For øvrig vises det til matrisen nedenfor, der det framgår hvilke planer som bør utarbeides eller rulleres i perioden.

Planstrategi for Steigen kommune

9 PLANSTRATEGI

Følgende planstrategi gjelder for perioden 2019-2023:

Revisjon	Videreføring	Ny plan	Utgår
----------	--------------	---------	-------

Planoppgave	2019	2020	2021	2022	2023	Ansvarlig
Planstrategi	Ny					Rådmann
Kommuneplanens samfunnsdel	Ny	Ny				Rådmann
Kommuneplanens arealdel	V	V	V	V	V	PUD
Økonomiplan	Re	Re	Re	Re	Re	Rådmann
Kommunedelplaner/temaplaner						
Boligpolitisk plan		Ny				Rådmann
Boligsosial handlingsplan	Ny					NAV
Rusmiddelpolitiskhandlingsplan (2017)		Re				NAV
Helse – og omsorgsplan (2015)		Re				Helse og omsorg
Bosettings- og integreringsplan for flyktninger		Ny				NAV
Strategisk folkehelseplan	V	V	V	V	V	Rådmann
Handlingsplan for folkehelse	Re					Rådmann
Strategisk plan oppvekst <i>Inngår i kommuneplanens samfunnsdel</i>		Ny				Oppvekst
Overordnet beredskapsplan (2016)	V	V	V	V	V	Rådmann
Hovedplan avløp (1993)			Ny	Ny		PUD
Hovedplan for vann (1987)			Ny	Ny		PUD
Trafikksikkerhetsplan		Re				PUD
Plan for idrett og fysisk akt.	Ny					Rådmann
Kulturminneplan			Ny			Rådmann
Landbruksplan (2000) <i>Inngår i kommuneplanens samfunnsdel</i>		Re				
Kommunedelplan for energi og klima (2009) <i>Inngår i kommuneplanens samfunnsdel</i>		Re				
Plan for klimatilpasning <i>Inngår i kommuneplanens samfunnsdel</i>		Ny				
Næringsplan <i>Inngår i kommuneplanens samfunnsdel</i>		Re				
Strategiplan turisme <i>Inngår i kommuneplanens samfunnsdel</i>		Ny				
Reguleringsplaner -avklares i kommuneplanens samfunnsdel						

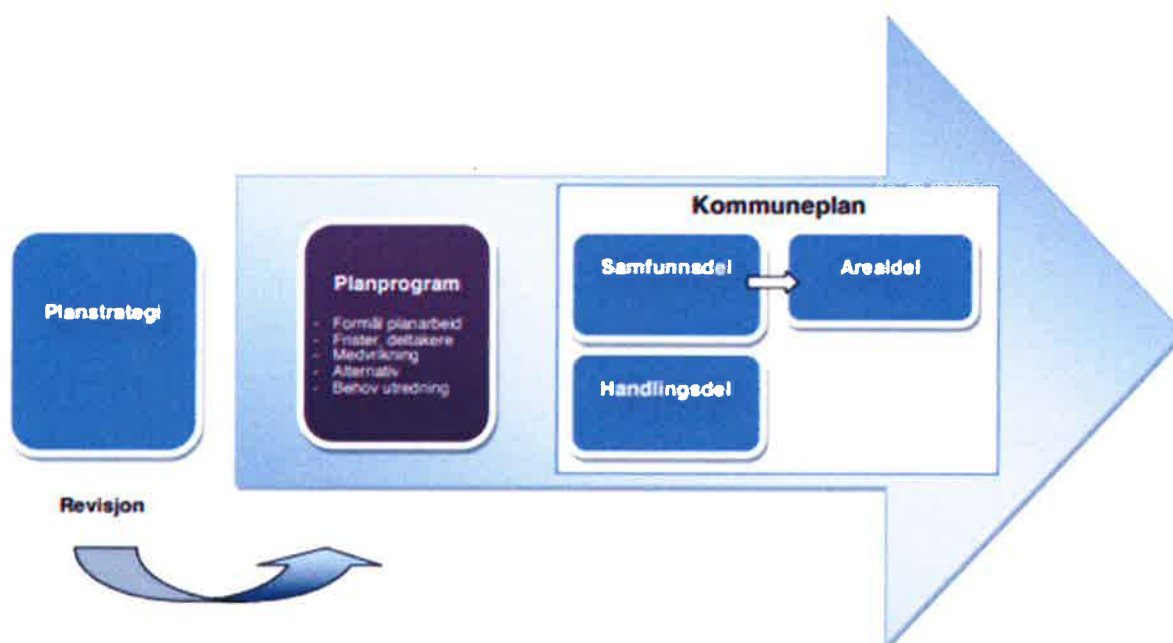
10 Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Steigen kommunestyre vedtok den 30.4.19 oppstart av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Politisk styringsgruppe for arbeidet blir Formannskapet.

Det ble laget et referat fra debatten som gir innspill til viktige tema og vil vurderes/utredes i det videre planarbeidet. Referatet ligger vedlagt.

Forholdet mellom planstrategi og kommuneplanprosessen.

Steigen kommune har vedtatt å utarbeide en Planstrategi som inkluderer Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanen skal ta utgangspunkt i det planbehov som er pekt på i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. Utarbeiding av planprogram er mer en «oppskrift» eller «plan» for planleggingen, både på innhold og prosess. På denne måten sikres det en god forankring for revisjonsarbeidet, og en logisk sammenheng mellom planstrategien og den etterfølgende kommuneplanprosessen, slik som vist i figuren nedenfor.

Figuren viser planprogrammets plassering i prosessen.

10.1 Formål med planarbeidet

Formålet med planlegging etter plan- og bygningsloven er å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være det dokumentet der de folkevalgte fastsetter mål, strategier og retningslinjer som Steigen kommune skal styres etter. Så angis rammebetingelsene gjennom økonomiplan og årsbudsjett, og gjennom tertialrapporter og årsmeldinger kan kommunestyret følge opp at mål og rammebetingelser blir fulgt opp. Kommuneplanens samfunnsdel er dermed å anse som et bærende element i kommunens styringssystem.

Planstrategi for Steigen kommune

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

10.2 Viktige tema i kommuneplanarbeidet

Se drøftinger i kapitlene foran. Tema som løftes inn i kommuneplanarbeidet vil være:

- Det grønne skiftet
- Klimatilpasning
- Avklaring av framtidig struktur for skole og barnehager
- Tidlig innsats i skolen/tilpasset opplæring
- Kompetanse innenfor både helse/omsorg og oppvekst
- Hjemmetjenesten
- Demensomsorg
- Miljøtjeneste ut i fra varierte bruker-behov
- Rusomsorg
- Kultur
- Boligpolitikk, herunder boligsosialt arbeid
- Bosetting/integrering av flyktninger
- Næringssetting, inkludert turisme og primærnæringer
- Samferdselstilbud
- Kommunal infrastruktur
- Robust kommuneorganisasjon

10.3 Utredningsbehov

For å forutsi behov og omfang på viktige kommunale tjenesteområder, er det behov for en *perspektivanalyse* som viser mulige og sannsynlige utviklingslinjer for folketallet i kommunen, og hvordan befolkninga er sammensatt. Oversiktsdokumentet for faktorer som påvirker helsetilstanden i befolkninga vil være et viktig kunnskapsgrunnlag.

Videre utredninger bør vurderes avhengig av hvilke del-planer som velges å gjennomføres som en del av kommuneplanprosessen.

10.4 Medvirkning

Høring av planprogram og senere kommuneplan vil bli sendt ut til offentlige instanser, nabokommuner og relevante foreninger. Høringer og invitasjon til å komme med innspill vil bli annonsert, også på kommunens hjemmeside og facebook.

Møter

Det vil bli lagt opp til flere møtepunkter for å diskutere innholdet i kommuneplanen. Det er viktig å nå ulike grupper som næringsdrivende, lag og foreninger, ungdom, innvandrere og andre innflyttere. Det vil bli avholdt minst et ordinært infomøte om kommuneplanen i høringstiden.

Planstrategi for Steigen kommune

10.5 Framdrift

Foreløpig framdriftsplan

Dato	
30.4.19	Vedtak om igangsetting av arbeid med ny kommuneplanens samfunnsdel
4.9.19	Kommunestyret behandler utkast til Planstrategi og utkast til Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel – sendes på høring
Sept. – okt.	Høring Planstrategi og Planprogram
November	Fastsetting av Planprogram kommuneplan og vedtak av Planstrategi - Politikeropplæring
November - mars	Temamøter for viktige fokusområder, folkemøte, arbeidsmøter Formannskap/Kommunestyre
Juni 2020	Planforslag Kommuneplanens samfunnsdel ut på høring- Kommunestyret
Juli-september	Høring – eventuelle folkemøter
Nov 2020	Vedtak Kommuneplanens samfunnsdel